

НОТАЦИЈА

Апсолутне и релативне мере

Вежбе 3.

Др Милица Соларевић

Нови Сад, 2016.

НОТАЦИЈА

АПСОЛУТНЕ МЕРЕ

- Обележавају се великим словима, и то најчешће почетним словом латинског назива појаве (или назива који свој корен има у латинском језику)
- То су бројчани подаци о масовним појавама који указују на ниво појаве, па и на њену тенденцију

Наталитет	N
Морталитет	M
Природни прираштај	J
Имиграције	I
Емиграције	E
Миграциони салдо	S
Укупан раст	R
Популација	P

$$n \quad P^f_x$$

$$5 \quad P^f_{10}$$

P - популација

x – старост на почетку интервала

n – распон интервала

f - пол

РЕЛАТИВНЕ МЕРЕ

- Обележавају се малим словима, најчешће од кореспондентних ознака за апсолутне мере
- Указују на узајамне односе међусобно блиских појава
- Релативне мере показују величинске односе између подскупова или између подскупова и скупова
- У зависности од референтног периода, од врсте скупова и од типа појава које се мере, јављају се и различите мере:

✓ **КОЕФИЦИЈЕНТИ**

✓ **ПРОПОРЦИЈЕ**

✓ **ПРОЦЕНТИ**

✓ **СТОПЕ**

✓ **ВЕРОВАТНОЋЕ**

КОЕФИЦИЈЕНТ - број који показује релативну величину два броја

$$k_g = \frac{P}{T}$$

Коефицијент густине становништва (k_g) показује однос између броја становника (P) и територије на којој то становништво живи (T изражено у km^2)

Коефицијент маскулинитета (k_m) указује на број мушкараца (P^m) у односу на број жена (P^f)

$$k_m = \frac{P^m}{P^f} * k$$

ПРОПОРЦИЈА - врста коефицијента у којој именилац укључује и износ бројиоца

$$p^f = \frac{N^f}{N}$$

$$p^m = \frac{N^m}{N}$$

Пропорција живорођене женске деце (p^f) представља однос између апсолутног броја живорођене женске деце (N^f) и укупног броја живорођене деце (N), а пропорција живорођене мушке деце (p^m) је однос између апсолутног броја живорођене мушке деце (N^m) и укупног броја живорођене деце (N).

$$p^f = \frac{N^f}{N} = \frac{100}{205} = 0,488$$

$$p^m = \frac{N^m}{N} = \frac{105}{205} = 0,512$$

- ПРОЦЕНАТ** - врста пропорције која се множи константом 100
- показује колико јединица једне величине на сто јединица друге величине

Процент жена у некој популацији (p) показује број жена (P^f) на сваких стотину становника неке популације (P):

$$p = \frac{P^f}{P} * 100$$

СТОПА - број који показује учесталост неког догађаја датом временском интервалу

- изражава се у промилима (‰)

Стопа наталитета у 2008. години (n^{2008}) је број живорођених у 2008. години (N^{2008}) у односу на величину укупне популације средином 2008. године (P^{2008}):

$$n^{2008} = \frac{N^{2008}}{P^{2008}}$$

$$n = N/P * 1000 (‰)$$

Стопа природног прираштаја (j) представља разлику између стопе наталитета (n) и стопе морталитета (m):

$$j = \frac{N}{P} - \frac{M}{P} * k = \frac{N - M}{P} * k = n - m$$

ВЕРОВАТНОЋА - слична је стопи

- именилац укуључује све особе у датој популацији на почетку периода посматрања

ИНДЕКСИ ВРЕМЕНСКИХ СЕРИЈА - базни и ланчани

Базни индекси (I_i) показују релативну величину појаве у појединим периодима (y_i) у односу на изабрани базни период (y_0).

$$I_i = y_i / y_0 * 100$$

Година	Производња (t)	Поступак израчунавања	Базни индекси (1981.=100)
1981.	2 818 000	$I_0=(y_1/y_1)*100=(2\ 818\ 000/2\ 818\ 000)*100$	100
1982.	3 230 000	$I_1=(y_2/y_1)*100=(3\ 230\ 000/2\ 818\ 000)*100$	115
1983.	3 401 000	$I_3=(y_3/y_1)*100=(3\ 401\ 000/2\ 818\ 000)*100$	121
1984.	3 396 000	$I_4=(y_4/y_1)*100=(3\ 396\ 000/2\ 818\ 000)*100$	121
1985.	2 931 000	$I_5=(y_5/y_1)*100=(2\ 931\ 000/2\ 818\ 000)*100$	104

Ланчани индекси (Li) показују релативну величину појаве у наредним периодима (y_i) у односу на непосредно претходне године (y_{i-1}) и множи се са 100 да би се добили проценти.

$$Li = (y_i / y_{i-1}) * 100$$

Година	Производња (t)	Поступак израчунавања	Ланчани индекси
1981.	2 818 000	L_1	
1982.	3 230 000	$L_2 = (y_2 / y_1) * 100 = (3\ 230\ 000 / 2\ 818\ 000) * 100$	115
1983.	3 401 000	$L_3 = (y_3 / y_2) * 100 = (3\ 401\ 000 / 3\ 323\ 000) * 100$	105
1984.	3 396 000	$L_4 = (y_4 / y_3) * 100 = (3\ 396\ 000 / 3\ 401\ 000) * 100$	100
1985.	2 931 000	$L_5 = (y_5 / y_4) * 100 = (2\ 931\ 000 / 3\ 396\ 000) * 100$	86